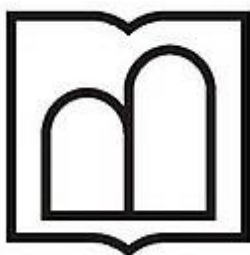

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده داروسازی

پایان نامه رساله دکتری عمومی داروسازی

عنوان:

بررسی روند شروع گاستروپروویولاکسی در بیماران پذیرش شده در بیمارستان امام
خمینی اردبیل در طی شش ماه دوم سال ۱۴۰۰

استاد راهنما:

دکتر سید محمد حسن پوررشید

استاد مشاور:

دکتر حامد حقی امین جان

نگارش:

سجاد فرجام

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی استان اردبیل
دانشکده داروسازی

سوگند نامه

اینک که برای پرداختن به پیشه داروسازی آماده هستم با ایمانی کامل و اعتقادی محکم به آفریننده بزرگ جهان هستی و کتاب آسمانی خود سوگند یاد می‌کنم و در پیشگاه با عظمت او پیمان می‌بندم و خداوند را در عهد و میثاق پایدار خود شاهد و گواه می‌گیرم که در این امر خطیر همواره در راه راست و درست انسانی گام بردارم و عزت و حرمت طبابت و مصلحت بیماران و رنجوران را بر هر چیز برتر بدانم و در برابر فریب هوای نفس از جاده صلاح منحرف نشوم و به هر کاری که با راه و رسم الهی و ائین پرهیزکاری و شرافت انسانی و پزشکی مغایرت دارد دست نیازم. قسم یاد می‌کنم اسرار بیماران را محفوظ و هرگز داروهایی که موجب مرگ انسان‌ها و یا سقط جنین می‌گردد در اختیار افراد جامعه نگذارم. همواره خواهم کوشید بخاطر مسائل مادی بیماران را از خدمات پزشکی و دارویی محروم نسازم تا با رویی گشاده و وجدانی آزاد در پیشگاه خداوند بلند مرتبه حاضر شوم.

امضای دانشجوی فارغ التحصیل

گواهی می‌شود که آقای سجاد فرجام

دانشجوی سال آخر دانشکده داروسازی در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۱۸ آئین تحلیف را در حضور اینجانبان هیئت ممتحن (امضا کنندگان زیر) به عمل آورده و سوگند نامه را امضا نمود.

محل امضا

گواهی صحت و اصالت پایان نامه

بدینوسیله گواهی می‌نمایم کلیه نتایج ارائه شده در این پایان نامه حاصل کار اینجانب بوده و با رعایت کلیه اصول علمی و اخلاقی نگارش شده است. تمام یا قسمتی از آن توسط فرد یا مرکز علمی دیگر به هیچ صورتی ارائه یا ثبت نشده است. موارد استفاده شده از آثار دیگران با مشخصات کامل منبع ذکر گردیده است و همچنین پاسخگویی و مسئولیت در قبال نتایج به عهده اینجانب خواهد بود.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل می‌باشد و هر گونه بهره برداری یا تکثیر بخش‌هایی یا کل آن با مجوز دانشکده مجاز است.

تاریخ و امضاء:

نام و نام خانوادگی استاد راهنما:

شماره دانشجویی:

نام و نام خانوادگی دانشجو:

تاریخ و امضاء:

تقدیم به

پدر و مادر م

تقدیر و سپاس فراوان از

اساتید کرامتقدر

دکتر محمد حسن پور رشید و دکتر حامد حتمی امین جان

چکیده

مقدمه: استرس اولسر یکی از عوامل مهم مورتالیتی در بیماران بستری می‌باشد. بسیاری از موارد خونریزی‌های تهدیدکننده حیات به دنبال استرس اولسر با رعایت دستورالعمل‌های معتبر برای گاستروپروپویلاکسی قابل پیشگیری است با توجه به نتایج مطالعات پیشین مبنی بر تبعیت ضعیف از این دستورالعمل‌ها در این مطالعه برای اولین بار میزان تبعیت از دستورالعمل‌های منتشر شده در زمینه پیشگیری از استرس ناشی از زخم در بیماران بستری شده در بیمارستان امام خمینی در طی شش ماه دوم سال ۱۴۰۰ بررسی شد.

روش کار: مطالعه بصورت توصیفی مقطعی بر روی ۳۰۰ بیمار پذیرش شده در بیمارستان امام طراحی شد اطلاعات بیماران شامل داده‌های دموگرافیک از جمله سن، جنس داده‌های کلینیکال از جمله شرح حال بالینی بیمار شامل تاریخچه دارویی داروهای مصرفی تشخیص و ریسک فاکتورهای استرس اولسر و داده‌های پاراکلینیکال از جمله آزمایشات انعقادی شمارش پلاکت و... جمع‌آوری شد تمامی بیماران از نظر ریسک بروز استرس اولسر بر اساس دستورالعمل‌های ASHP امتیازدهی شدند اطلاعات در نهایت توسط نرم افزار spss 21 انالیز شد مقادیر p کمتر از ۰.۰۵ بعنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: از ۳۰۰ بیمار مطالعه شده تعداد ۱۷۹ نفر (۵۹/۷٪) مرد و تعداد ۱۲۱ نفر (۴۰/۳٪) زن بودند. میانگین $\pm$ انحراف معیار سن بیماران برابر $۱۷/۲۷ \pm ۵۱/۱۳$ سال بود. در ۱۱٪ از بیماران وضعیت فعالیت CBR بود و در تعداد ۵۸ نفر ۱۹/۳۳٪ وضعیت تغذیه ای NPO بود. گاستروپروپویلاکسی در تعداد ۲۴۰ (۸۰٪) از بیماران انجام شده بود. پنتوپرازول شایع‌ترین پروپویلاکسی استفاده شده بود (۷۳/۷٪). در بخش ICU ۳۴/۷۸٪ از بیماران بر اساس معیارهای ریسک فاکتور واجد شرایط دریافت گاستروپروپویلاکسی بودند. ۵۰/۰٪ از تجویز گاستروپروپویلاکسی در بخش ICU از دستورالعمل ASHP تبعیت می‌کردند. در بخش غیر از ICU ۱۶/۴۵٪ از بیماران بر اساس معیارهای ریسک فاکتور واجد شرایط دریافت گاستروپروپویلاکسی بودند در صورتیکه ۸۳/۱۲٪ از بیماران این بخش گاستروپروپویلاکسی دریافت نموده بودند. به طور کلی ۲۶/۳۶٪ از بیماران به درستی از گایدلاین تبعیت نموده‌اند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج مطالعه مطابق سایر مطالعات قبلی نشان دهنده نبود تبعیت کافی از

دستورالعمل های استاندارد در بالین می باشد که نیاز به بازنگری اساسی در سرفصل های آموزشی

پزشکی، برگزاری دوره های بازآموزی و تدوین پروتکل های داخل بیمارستانی را می رساند .

کلیدواژه ها: گاستروپروفیلاکسی، استرس اولسر، خونریزی دستگاه گوارشی

فهرست مطالب

چکیده.....	۲
فصل ۱: مقدمه.....	۴
۱-۱- خونریزی دستگاه گوارش.....	۵
۱-۱-۱ کلیات.....	۵
۱-۱-۲ دسته بندی های خونریزی گوارشی.....	۶
۱-۱-۳ علائم و نشانه ها.....	۷
۱-۱-۴ تشخیص خونریزی گوارشی.....	۸
۱-۱-۵ پیشگیری از خونریزی دستگاه گوارش.....	۹
۱-۱-۶ درمان خونریزی دستگاه گوارش.....	۱۰
۱-۱-۷ پیش آگهی استرس اولسر.....	۱۴
۱-۲ زخم های مرتبط با استرس.....	۱۵
۱-۲-۱ مقدمه.....	۱۵
۱-۲-۲ علائم و نشانه ها.....	۱۶
۱-۲-۳ ریسک فاکتورهای استرس اولسر.....	۱۷
۱-۲-۴ مکانسیم بیماری استرس اولسر.....	۱۸
۱-۲-۵ تشخیص استرس اولسر.....	۱۹
۱-۲-۶ پیشگیری استرس اولسر.....	۱۹
۱-۲-۷ درمان استرس اولسر.....	۲۴
۱-۳ بررسی مطالعات پیشین.....	۲۵
۱-۴ اهداف پژوهش.....	۲۹
۱-۴-۱ هدف کلی.....	۲۹
۱-۴-۲ اهداف اختصاصی.....	۲۹
۱-۴-۳ اهداف کاربردی.....	۳۰

۳۰	۴-۴-۱- فرضیات و سؤالات
۳۲	فصل ۲: مواد و روش‌ها
۳۳	۲-۱- نوع مطالعه
۳۳	۲-۲- محیط مطالعه و حجم نمونه
۳۳	۲-۲-۱- ملاحظات اخلاقی پژوهش
۳۴	۲-۲-۲- مشکلات اجرایی در انجام طرح و روش حل مشکلات (محدودیت مطالعه)
۳۴	۲-۳- ابزار جمع‌آوری داده‌ها
۳۵	۲-۴- تجزیه و تحلیل آماری
۳۶	فصل ۳: نتایج
۳۷	۳-۱- یافته‌های توصیفی
	۳-۱-۱- توزیع سنی بیماران مورد مطالعه
۳۷	۳-۱-۲- توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر جنسیت
	۳-۱-۳- توزیع بیماران توزیع بیماران به دو دسته ICU و غیر ICU
۳۹	۳-۱-۴- تعداد ریسک فاکتورهای مازور در بیماران بستری در ICU
۴۰	۳-۱-۵- تعداد ریسک فاکتورهای مینور در بیماران بستری در ICU
۴۱	۳-۱-۶- توزیع بیماران از نظر دریافت گاستروپروفیلاکسی در ICU
۴۱	۳-۱-۷- توزیع بیماران بستری در ICU بر اساس مناسب بودن پروفیلاکسی بر حسب معیارهای مازور
۴۱	۳-۱-۸- توزیع بیماران بستری در ICU بر اساس مناسب بودن پروفیلاکسی بر حسب معیارهای مینور

۳-۱-۹-توزیع بیماران بستری در ICU از نظر میزان تبعیت از گایدلاین

ASHP.....۴۳

۳-۱-۱۰-تعداد ریسک فاکتورها در بیماران بستری در سایر بخش ها (Non-

ICU).....۴۴

۳-۱-۱۱-توزیع بیماران بستری در سایر بخش ها از نظر دریافت

گاستروپروپرفیلاکسی.....۴۵

۳-۱-۱۲-مناسب یا عدم مناسب بودن تجویز گاستروپروپرفیلاکسی در بیماران Non-ICU با

توجه به تعداد ریسک

فاکتورها.....۴۶

۳-۱-۱۳-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر بخش بستری.....۴۶

۳-۱-۱۴-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر وجود بیماری های

همزمان.....۴۷

۳-۱-۱۴-۱-بیماران دارای بیماری زمینه ای

سرطان.....۴۸

۳-۱-۱۴-۲-بیماران دارای بیماری زمینه ای قلبی و

عروقی.....۴۹

۳-۱-۱۴-۳-بیماران دارای بیماری زمینه ای اعصاب و

روان.....۵۰

۳-۱-۱۴-۴-بیماران دارای بیماری زمینه ای کلیوی.....۵۰

۳-۱-۱۴-۵-بیماران دارای بیماری زمینه ای

دیابت.....۵۱

۳-۱-۱۴-۶-بیماران دارای بیماری زمینه ای آسمریوی.....۵۲

۳-۱-۱۵-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر تشخیص بیماری.....۵۲

۳-۱-۱۶-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر وضعیت فعالیت.....۵۴

۵۵.....	۱۷-۱-۳-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر وضعیت تغذیه ای.....
۵۶.....	۱۸-۱-۳-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر تعداد اقلام دارویی مصرفی.....
۵۶.....	۱۹-۱-۳-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر دسته داروهای مصرفی.....
۵۷.....	۲۰-۱-۳-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر دریافت گاستروپروپیلاکسی.....
۵۸.....	۲۱-۱-۳-توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر نوع دارو جهت گاستروپروپیلاکسی.....
۵۹.....	۲-۳-یافته های تحلیلی.....
۶۱.....	فصل ۴: بحث و نتیجه گیری .....
۶۲.....	۱-۴- بحث.....
۶۷.....	۲-۴- نتیجه گیری.....
۶۸.....	۳-۴- محدودیت ها و پیشنهادات.....
۶۹.....	فهرست منابع .....
۷۶.....	پیوست .....

فهرست جداول

- جدول ۴:۱ تشخیص عارضه ایجاد ده در بیماران ۵۳
- جدول ۴:۲ دسته های دارویی مصرف شده در بیماران ۵۷
- جدول ۴:۳ همبستگی و ارتباط بین تجویز گاستروپروفیلاکسی و توزیع بیماران ۶۰

فهرست اشکال

- نمودار ۱-۴ توزیع سنی بیماران..... ۳۷
- نمودار ۲-۴ توزیع جنسی بیماران..... ۳۸
- نمودار ۳-۴ توزیع بیماران به دو بخش ICU و غیر ICU..... ۳۹
- نمودار ۴-۴ تعداد ریسک فاکتورهای ماژور در بیماران بستری در ICU..... ۴۰
- نمودار ۵-۴ تعداد ریسک فاکتورهای مینور در بیماران بستری شده در ICU..... ۴۰
- نمودار ۶-۴ توزیع بیماران از نظر دریافت گاستروپروفیلاکسی در ICU..... ۴۱
- نمودار ۷-۴ توزیع بیماران بستری در ICU بر اساس مناسب بودن پروفیلاکسی بر حسب معیارهای ماژور..... ۴۲
- نمودار ۸-۴ توزیع بیماران بستری در ICU از نظر دریافت پروفیلاکسی بر اساس معیارهای مینور..... ۴۲
- نمودار ۹-۴ توزیع بیماران بستری در ICU از نظر میزان تبعیت از گایدلاین ASHP..... ۴۳
- نمودار ۱۰-۴ تعداد ریسک فاکتورها در بیماران بستری در سایر بخش ها (Non-ICU)..... ۴۴
- نمودار ۱۱-۴ توزیع بیماران بستری در سایر بخش ها از نظر دریافت گاستروپروفیلاکسی (Non-ICU)..... ۴۵
- نمودار ۱۲-۴ مناسب بودن تجویز پروفیلاکسی در بیماران Non-ICU با توجه به تعداد ریسک فاکتورها..... ۴۶
- نمودار ۱۳-۴ توزیع بیماران مورد مطالعه از نظر بخش بستری..... ۴۷
- نمودار ۱۴-۴ بیماران دارای بیماری زمینه ای..... ۴۸
- نمودار ۱۵-۴ فراوانی بیماران دارای بیماری زمینه ای سرطان..... ۴۹
- نمودار ۱۶-۴ فراوانی بیماران دارای بیماری زمینه ای قلبی عروقی..... ۴۹
- نمودار ۱۷-۴ فراوانی بیماران دارای بیماری زمینه ای اعصاب و روان..... ۵۰
- نمودار ۱۸-۴ فراوانی بیماران دارای بیماری زمینه ای کلیوی..... ۵۱
- نمودار ۱۹-۴ فراوانی بیماران دارای بیماری زمینه ای دیابت..... ۵۱
- نمودار ۲۰-۴ فراوانی بیماران دارای بیماری زمینه ای آسم و ریوی..... ۵۲
- نمودار ۲۱-۴ توزیع بیماران از نظر تشخیص بیماری..... ۵۳
- نمودار ۲۲-۴ وضعیت فعالیت بیماران بستری شده در این مطالعه..... ۵۴
- نمودار ۲۳-۴ وضعیت تغذیه ای بیماران بستری شده در این مطالعه..... ۵۵
- نمودار ۲۴-۴ میانگین تعداد داروهای تجویز شده بیماران بستری شده..... ۵۶
- نمودار ۲۵-۴ توزیع بیماران بر اساس دریافت یا عدم دریافت گاستروپروفیلاکسی..... ۵۸
- نمودار ۲۶-۴ توزیع بیماران بر اساس نوع داروی دریافتی گاستروپروفیلاکسی..... ۵۹

فهرست اختصارات

- GIB:** Gastro-Intestinal Bleeding
- OGIB:** Occult Gastro-Intestinal Bleeding
- NSAID:** Non-Steroidal Anti-Inflammatory Drug
- SSRI:** Selective Serotonin Reuptake Inhibitor
- EVL:** Endoscopic Variceal Ligation
- TIPS:** Transhepatic Intrajugular Portosystemic Shunt
- ICU:** Intensive Care Unit
- PPI:** Proton-Pump Inhibitor
- H2RA:** Histamin Receptor Antagonist
- FFP:** Fresh Frozen Plasma
- SRMD:** Stress Related Mucosal Disease
- SUP:** Stress Ulcer Prophylaxis
- ASHP:** American Society of Health system Pharmacist
- CDAD:** Clostridium Difficile Associated Disease
- VRE:** Vancomycin Resistant Enterococci
- COVID19:** Corona Virus Disease
- CVA:** Cerebral Vascular Accident
- RBR:** Relative Bed Rest
- CBR:** Complete Bed Rest
- PO:** Per oral (Per Os)
- MUE:** Medication-Use Evaluation